

---

# Spis treści

---

## Podziękowania 8

## Przedmowa 9

Dla kogo i o czym jest ta książka 9. Jaki jest układ książki 10. Jak posługiwać się książką 11

## Rozdział 1. Podejścia 13

Polityka na co dzień 13. Czym jest polityka? 15. Podejścia do badań nad polityką 19. Nauczanie tradycyjne 22. Nauka społeczna a polityka 25. Szkoły nauki o polityce 27. Teorie, modele, paradygmaty 30. Radykalny krytycyzm 33. Zalecane lektury 36

## Rozdział 2. Systemy 38

Różnorodność systemów politycznych 38. Polityka bez państwa: społeczności plemienne 39. Polityka bez państwa: feudalizm 44. Państwa bez narodów: królestwa 47. Państwa bez narodów: imperia 50. Imperia a biurokracja 52. Imperium a rasa 53. Narody a państwa 54. Państwa narodowe a suwerenność 55. Typy państw 56. Demokracja, państwo dobrobytu i rynek 59. Polityka pomiędzy państwami 60. Polityka poza państwem: instytucje międzynarodowe 63. Polityka jako działalność uniwersalna 64. Zalecane lektury 65

## Rozdział 3. Idee 66

Idee a polityka 66. Natura ludzka a polityka 66. Czy państwo jest potrzebne? 68. Dlaczego trzeba być posłusznym państwu? 70. Natura autorytetu 72. Co to jest sprawiedliwość? 74. Indywidualizm a kolektywizm 77. Prawa natury, prawa człowieka i prawa stanowione 78. Równość i potrzeby 80. Wolność pozytywna i negatywna 83. Terminologia nauk politycznych 85. Zalecane lektury 87

## Rozdział 4. Ruchy 88

Prawica i lewica: klasyfikacja idei politycznych 88. Dawna prawica: monarchizm 89. Radykalna prawica: nazizm i faszyzm 90. Marksizm 93. Leninizm i stalinizm 94. Inne marksizmy 96. Totalitaryzm i radykalizm 98. Radykalny

teizm 101. Fundamentalizm islamski 102. Ekologia jako radykalizm polityczny 104. Feminizm jako radykalizm polityczny 107. Koniec ideologii? 111. Liberalizm 114. Konserwatyzm 117. Thatcherizm jako radykalizm polityczny 119. Demokracja chrześcijańska 120. Socjalizm i demokracja socjalistyczna 122. Wnioski 126. Zalecane lektury 128

## **Rozdział 5. Zagadnienia 129**

Jakimi zagadnieniami zajmuje się polityka? 129. Państwo a walka o władzę 130. Walka o władzę pomiędzy państwami 131. Idee i praktyka polityczna 133. Działalność publiczna — dla kogo? 135. Tożsamość polityczna 138. Socjalizacja polityczna i kultura polityczna 140. Lokalizm, nacjonalizm i etniczność 143. Integracja rasowa i etniczna 145. Dominacja, asymilacja i pluralizm społeczny 147. Elity, klasy i pluralizm polityczny 149. Wnioski 153. Zalecane lektury 154

## **Rozdział 6. Mechanizmy 155**

Kiedy państwo powinno decydować? 155. Argumenty na rzecz wolności jednostki 155. Argumenty na rzecz rynku 156. Granice indywidualizmu 158. Problemy podejmowania decyzji rynkowych 159. Argumenty na rzecz interwencji władzy w gospodarkę rynkową 161. Dobra społeczne 164. Prywatne i publiczne koszty i zyski 165. Problemy interwencji rządowej 166. Dobrowolne organizacje 166. Wybór mechanizmów podejmowania decyzji społecznych 169. Jakie państwo może decydować? Zasada pomocniczości 170. Federalizm, dewolucja, decentralizacja 173. Zalecane lektury 175

## **Rozdział 7. Demokracja 175**

Kiedy władza jest demokratyczna? 175. Uczestnictwo i demokracja bezpośrednia 177. Wybór rządzących 178. Systemy wyborcze 179. Formy demokracji przedstawicielskiej 182. Trzy sektory władzy 187. Konstytucje i konstytucjonalizm 190. Prawa a konstytucja 192. Jak konstytucje demokratyczne funkcjonują w praktyce 195. Komunikacja polityczna 200. Partie polityczne 201. Grupy interesów 204. Środki masowego przekazu 207. Demokracja i komunikacja 213. Zalecane lektury 213

## **Rozdział 8. Działalność polityczna 215**

Racjonalne formułowanie celów politycznych 215. Problemy racjonalnego podejmowania działań politycznych 216. Stopniowanie decyzji 219. Proces kształtowania praktyki politycznej 221. Państwo dobrobytu a działalność polityczna 223. Podział majątku i dochodów 227. Cele polityki oświatowej 230. Realizacja polityki społecznej 232. Zarządzanie lokalną polityką społeczną 235. Ocena działalności publicznej 237. Wskaźniki wykonania 240. Zdrowie: działalność polityczna w praktyce 242. Zalecane lektury 244

**Rozdział 9. Przyszłość 246**

Zmiana polityczna 246. Zamachy stanu i rewolucje 247. Przyczyny zmiany politycznej 249. Przewidywanie przyszłości politycznej 252. Konflikt klasowy w XXI wieku 254. Polityka postindustrialna? 256. Technologia informacyjna a demokracja 259. Technologia a przeżycie 265. Północ kontra Południe? 269. Przedsiębiorstwa międzynarodowe, technologia informacyjna i „globalizacja” 273. Przyszłość Europy 277. Podejmowanie działań politycznych: dokąd zmierzam? 281. Zalecane lektury 282

**Aneks. Źródła wiedzy o polityce 283**

Książki 283. Prasa 284. Czasopisma naukowe 284. Dokumenty urzędowe 285. Inne źródła drukowane 286. Wideo, telewizja, radio 287. CD-ROM-y 287. Bazy danych on-line 288. Internet 288. Studiowanie nauk politycznych 289. Zalecane lektury 290

**Bibliografia 291**